

De rol van gemeenten bij Duurzame Ontwikkeling

John Dagevos
Tilburg 4 februari 2015

telos brabant's centrum voor
duurzame ontwikkeling

Opbouw presentatie

- Wat bedoelen we met duurzame ontwikkeling?
- Hoe meten we duurzame ontwikkeling? Twee perspectieven:
 - Vanuit de eigen gemeentelijke ambities.
 - Vergelijkenderwijs
- Hoe staat Tilburg ervoor?
- Gemeentelijk duurzaamheidsbeleid: hoe organiseer je dat?

Duurzame ontwikkeling: een vaag begrip

- De mens en zijn behoeften centraal (antropocentrisme) vs. de draagkracht van de natuur centraal (fysiocentrisme)
- Breed duurzaamheidbegrip (naast ecologische/milieuafwegingen ook economische en sociale) vs. smal begrip (vooral focus op milieu)
- Sterke duurzaamheid (geen achteruitgang van een van de kapitalen) vs. zwakke (tijdelijke achteruitgang van de Telos-kapitalen geaccepteerd)
- Geloof in technologische oplossingen vs. noodzaak van een andere waardeoriëntatie

Duurzaamheidsdiscussie is van alle tijd!! Maar, wat zegt dit over ons lerend vermogen?

W. Stanley Jevons in “*The Coal Question. An inquiry concerning the progress of the nation and the probable exhaustion of our coalmines*” (1865) waarschuwt voor de vermindering c.q. opraken van de voorraad steenkool

- *‘It is simply that we cannot long progress as we are now doing’*
- *‘We [must] meet some limit within our own country’*
- *‘It is impossible that we should go on expanding as we are now doing’*
- *‘Our motion must be reduced to rest’*
- *‘Few will doubt, I think, after examining the subject, that we cannot long rise as we are now doing’*

Telos-visie in vogelvlucht

We sluiten aan bij Bruntlandt:

“Een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder het vermogen van toekomstige generaties in gevaar te brengen om in hun eigen behoeften te voorzien.”

Dus:

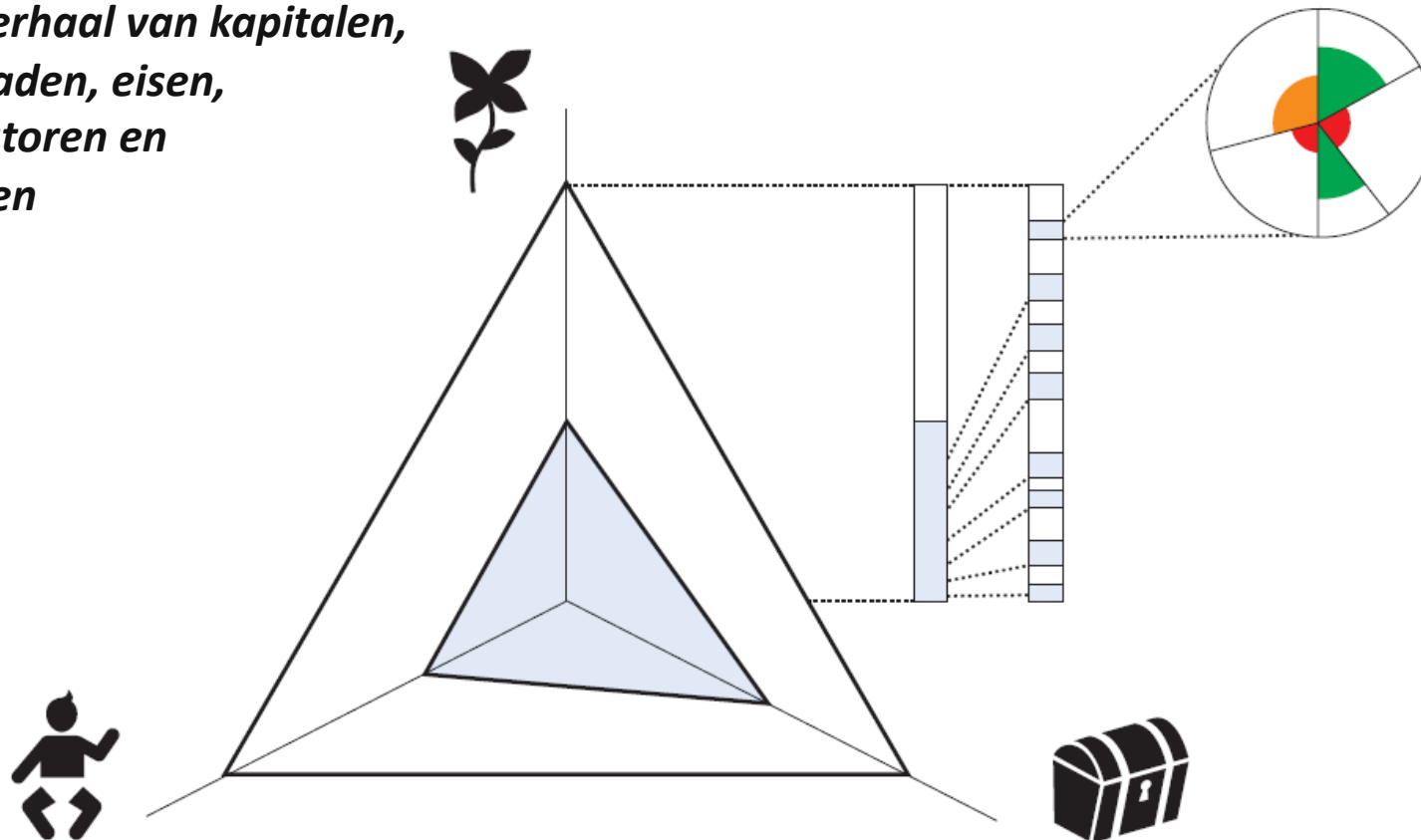
- ***Behoeften mens centraal***
- ***Breed: balans tussen de 3P's***
- ***Sterke definitie van duurzaamheid***

Telos Duurzaamheidbalans

Onze manier om duurzaamheid meetbaar te maken

*Een verhaal van kapitalen,
voorraden, eisen,
indicatoren en
normen*

Waar kijken we allemaal naar?

<i>Economisch kapitaal</i>	<i>Ecologisch Kapitaal</i>	<i>Sociaal-cultureel kapitaal</i>
Arbeid	Natuur en landschap	Sociale en economische participatie
Kennis	Bodem	Politieke participatie
Ruimtelijke vestigings-voorwaarden	Lucht en geluid	Gezondheid
Economische structuur	Oppervlaktewater	Kunst en cultuur
Infrastructuur/bereikbaarheid	Energie en klimaat	Veiligheid
	Afval/grondstoffen	Wonen en woonomgeving
		Onderwijs

Hoe staat Tilburg ervoor?

- Vanuit haar eigen ambities?

[http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/239939.aspx?
t=Duurzaamheidbalans+Tilburg+2013](http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/239939.aspx?t=Duurzaamheidbalans+Tilburg+2013)

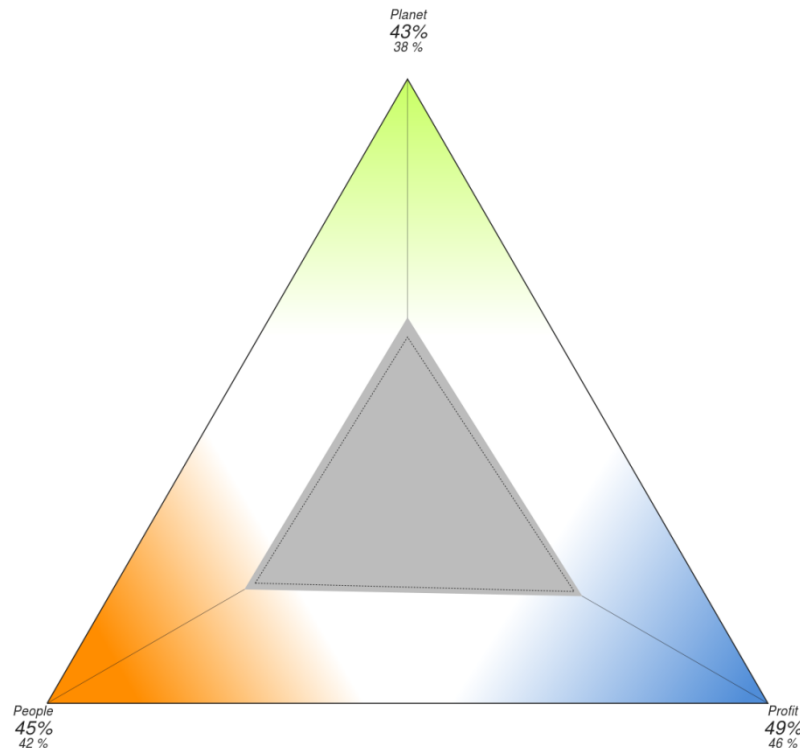
- Vergelijkenderwijs

[http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/260630.aspx?
t=Nationale+monitor+gemeentelijke+duurzaamheid+2014](http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/260630.aspx?t=Nationale+monitor+gemeentelijke+duurzaamheid+2014)

[http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/318099.aspx?t=De
+Duurzaamheidbalans+van+Brabant+2014](http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/318099.aspx?t=De+Duurzaamheidbalans+van+Brabant+2014)

[http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/239942.aspx?
t=Duurzaamheidbenchmark+Tilburg+2013](http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/239942.aspx?t=Duurzaamheidbenchmark+Tilburg+2013)

Tilburg maakt progressie. Maar is dat voldoende?

Duurzaamheid van Tilburg met 4 procent verbeterd

TILBURG - Tilburg scoort 4 procent beter op het gebied van duurzaamheid ten opzichte van 2010. Dat blijkt uit de 'Duurzaamheid-balans Tilburg 2013' die het universitair kenniscentrum Telos in opdracht van de gemeente Tilburg heeft opgesteld.

De balans geeft inzicht in hoeverre de stad Tilburg op weg is naar het bereiken van de gestelde duurzame doelen op sociaal-cultureel, ecologisch en economisch gebied. Telos heeft dit jaar voor het eerst ook via een benchmark (vergelijkend onderzoek) inzichtelijk gemaakt hoe het is gesteld met de duurzaamheid van Tilburg in vergelijking met andere steden in Noord-Brabant en de rest van het land. Telos meet in de duurzaamheid-balans aan de hand van 87 onderwerpen de duurzame ontwikkeling op sociaal-cultureel, ecologisch en

voortuit hebben gezet. Er is zeker nog werk aan de winkel, maar we naderen de doelen die we onszelf en de stad hebben gesteld. En dat ondanks de economische crisis." Grote stappen in de duurzame ontwikkeling heeft Tilburg in de afgelopen jaren vooral gezet op het gebied van bodem (21 procent), kunst en cultuur (13 procent), natuur en landschap (12 procent), vestigingsvoorwaarden (8 procent), veiligheid (7 procent) en arbeid (5 procent). De terreinen lucht en geluid (-7 procent) en economische structuur (-5 procent) blijven wat achter. Daarbij moet volgens de gemeente worden opgemerkt dat vooral de economische crisis deze laatste ontwikkeling veroorzaakt.

Benchmark
Hoewel Tilburg dus behoorlijke stappen zet in de duurzame ontwikkeling, liggen er nog steeds opgaven en uitdagingen op vele terreinen. Dat blijkt ook uit de Duurzaamheid-benchmark 2013, die Telos dit jaar voor het eerst heeft opgesteld. In dit onderzoek wordt de duurzaamheid van de stad Tilburg vergeleken met

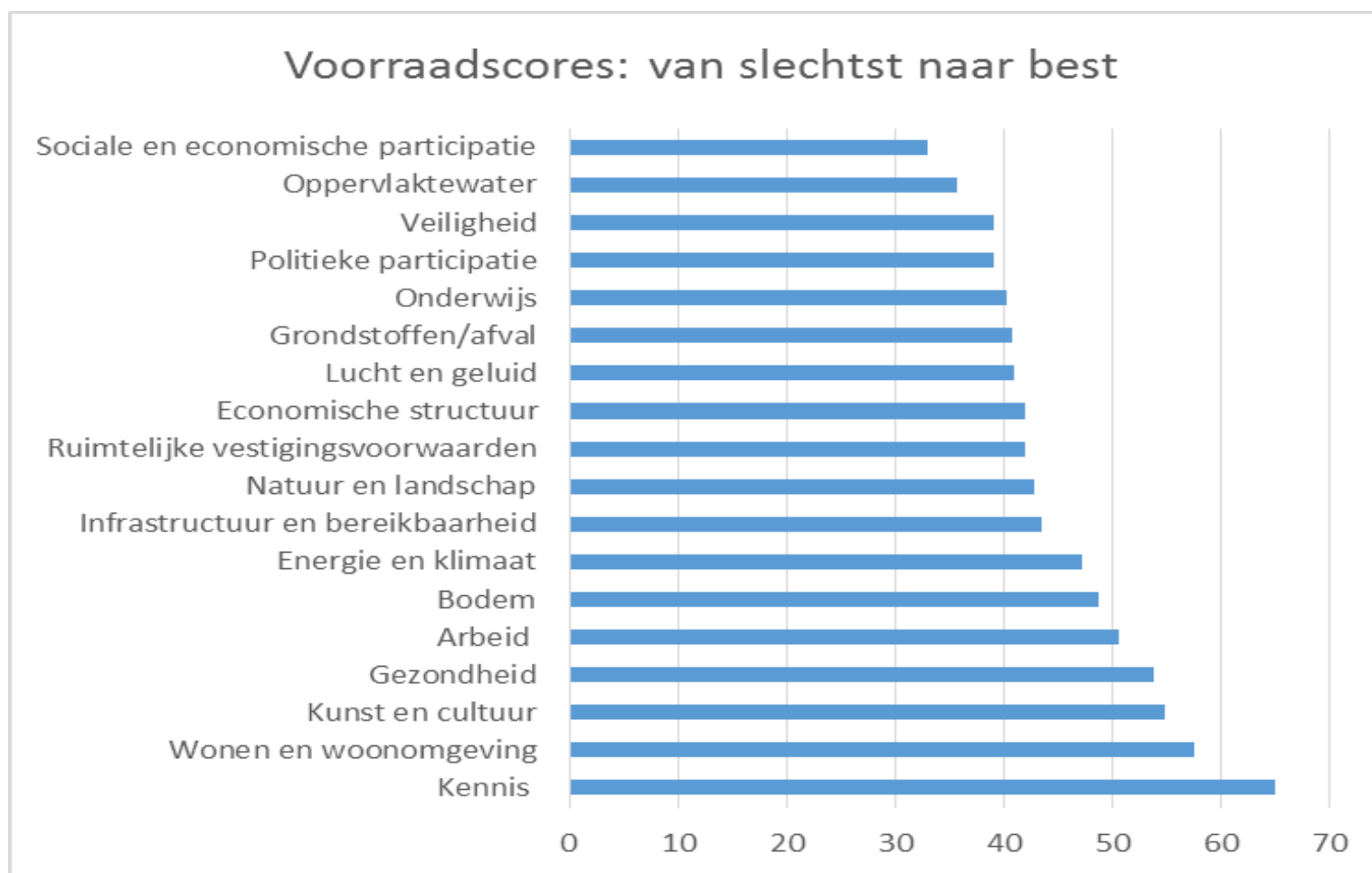
Wethouder Berend de Vries

gie en klimaat, woonomgeving en arbeid. Lagere scores zijn er op de thema's sociale samenhang, bodem en grondwater, hinder en calamiteiten.

Bron: Tilburgse koerier 12-12-2013

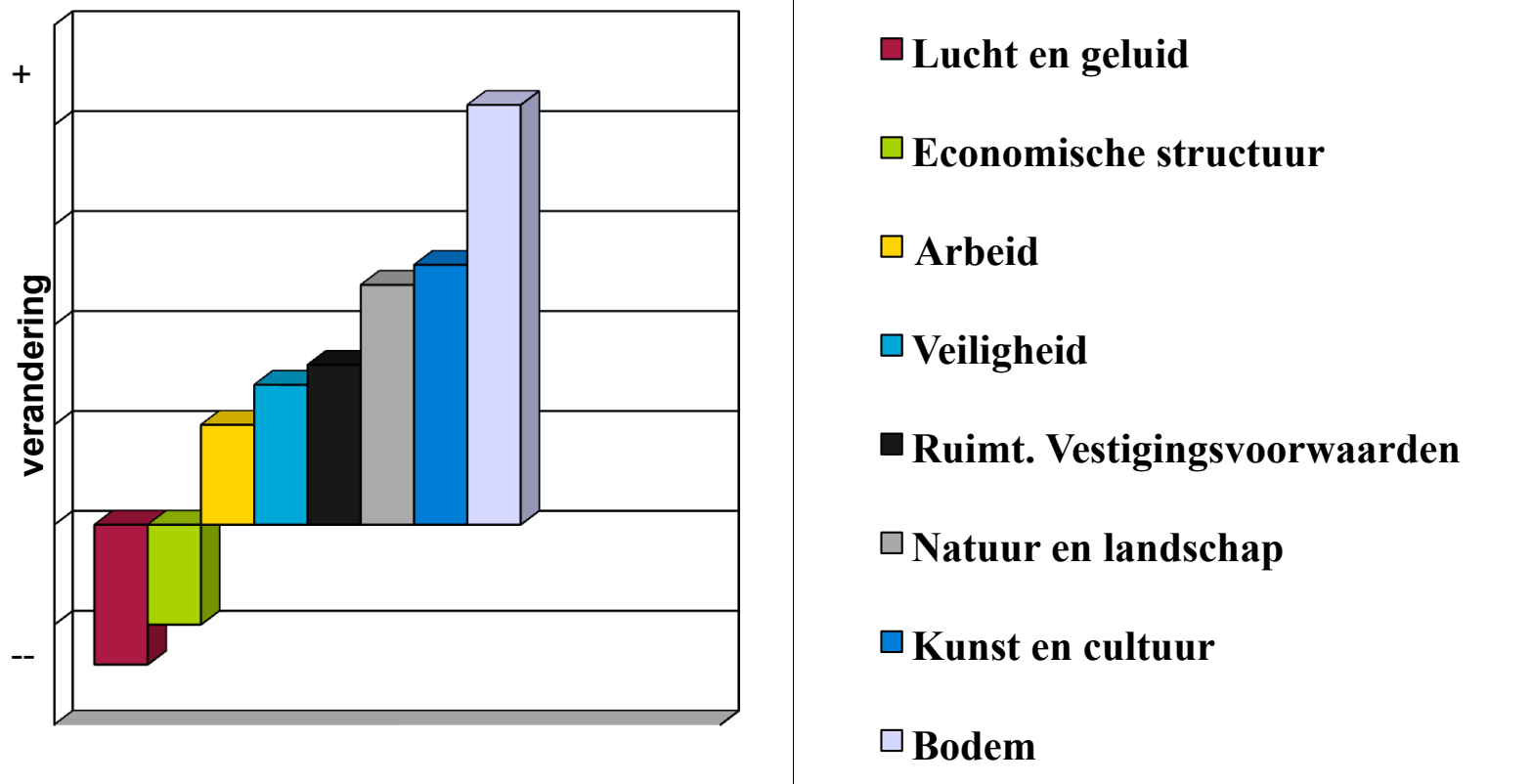

Wat gaat goed en wat gaat slecht?

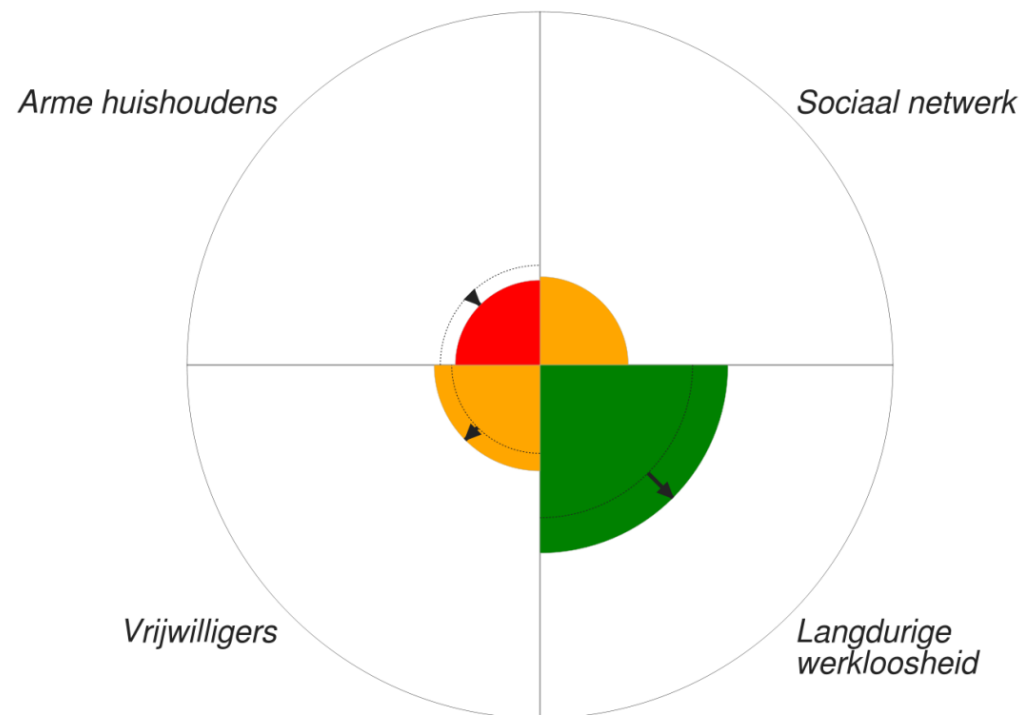

Wat is verbeterd/verslechterd ten opzichte van de 2010?

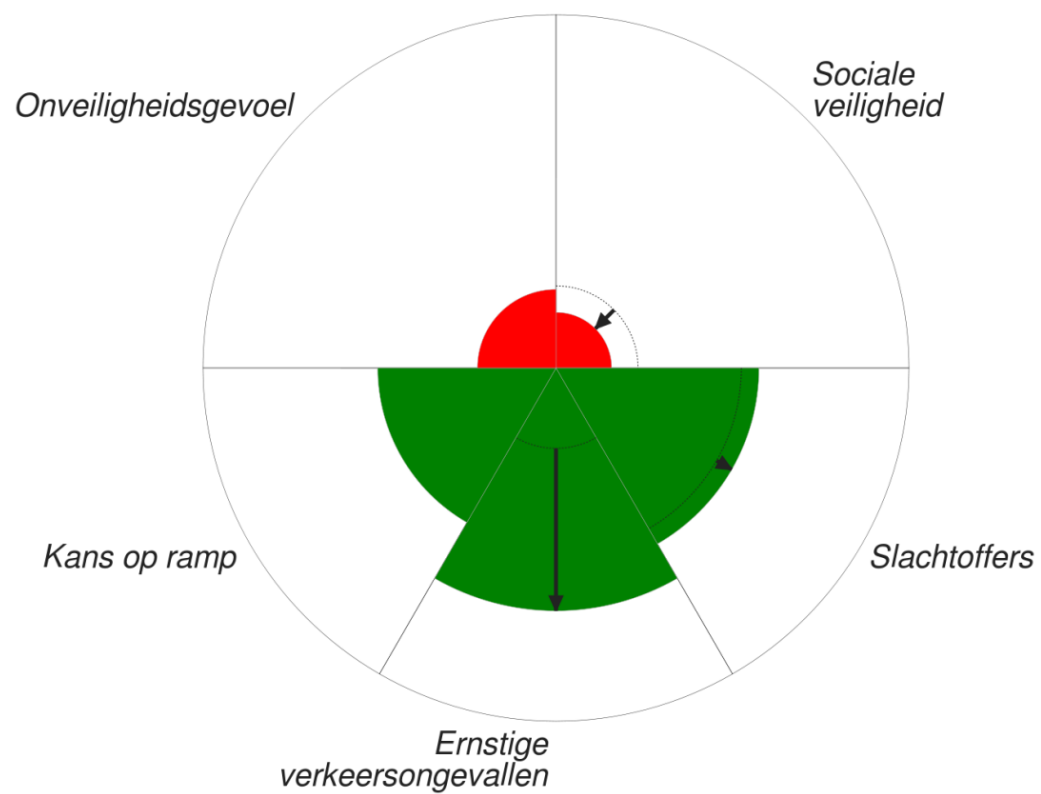

Sociale en economische participatie

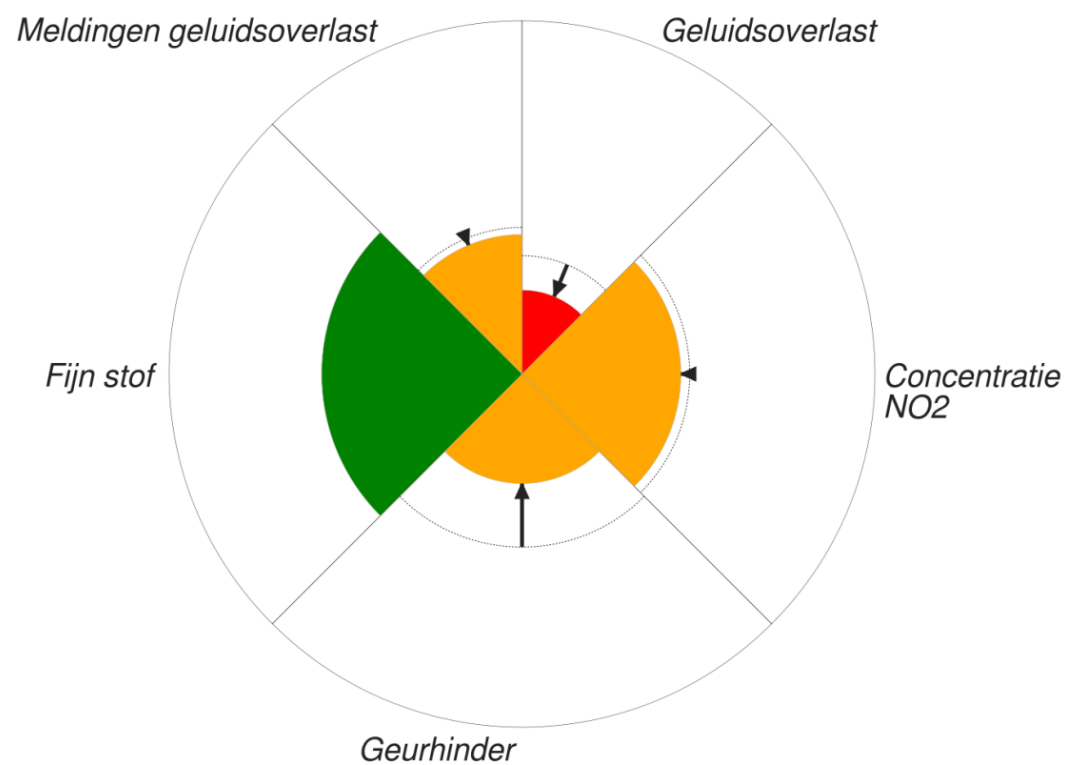

Veiligheid

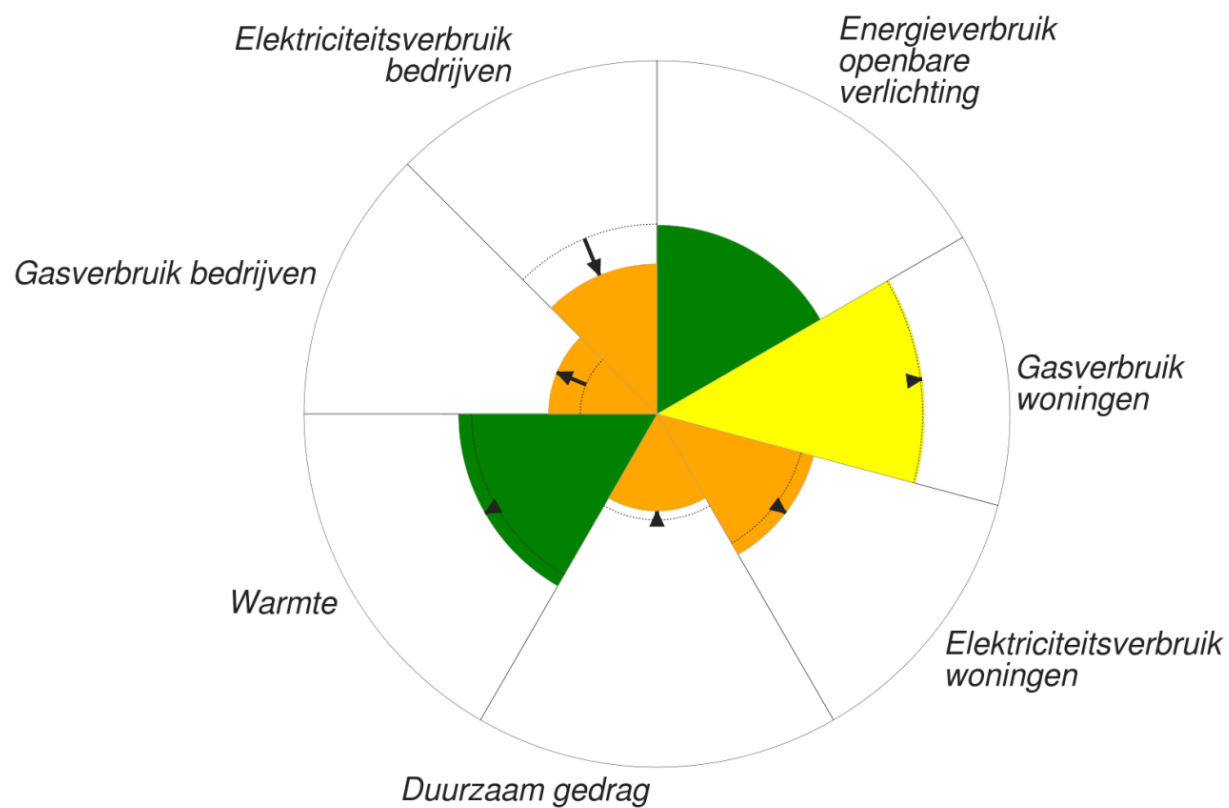

Lucht en hinder

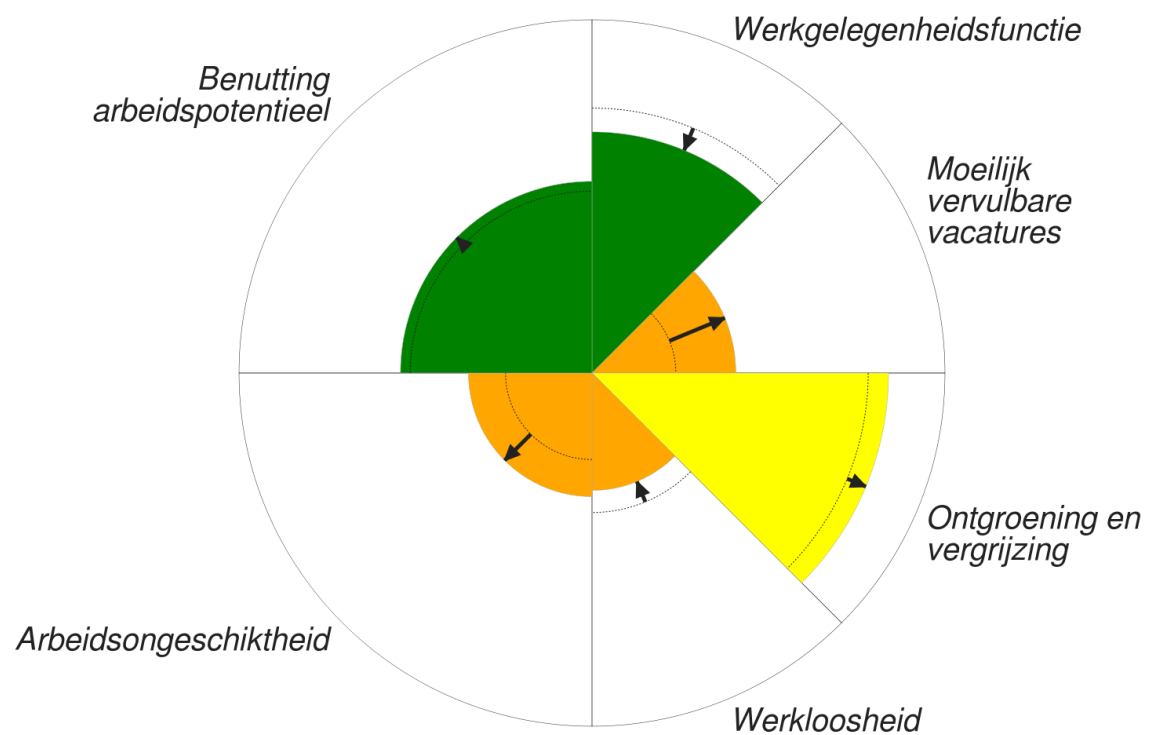

Energie

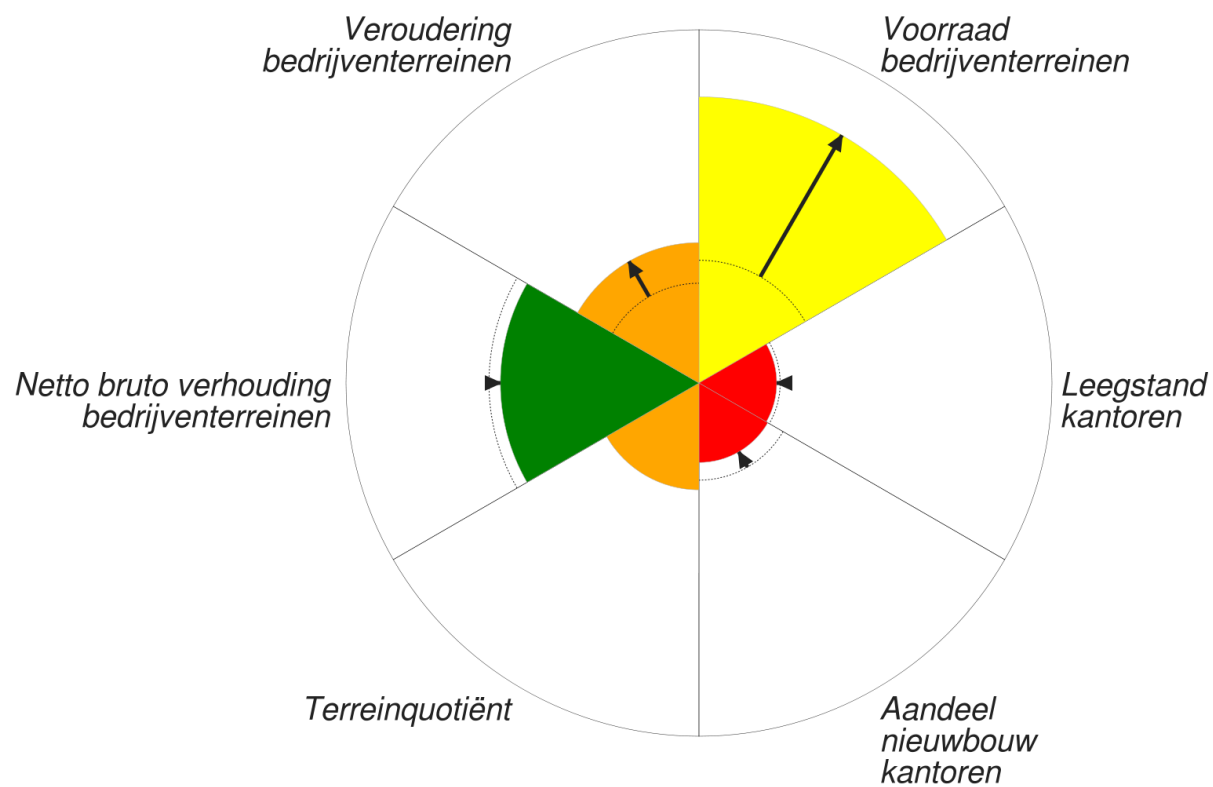

Arbeid

Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Wat gaat (nog steeds) niet goed? (rode kaarten)

Ecologisch kapitaal	Sociaal-cultureel kapitaal	Economisch kapitaal
Geluidsoverlast	Arme huishoudens	Leegstand kantoren
Droge voeten	Onveiligheidsgevoel	Bereikbaarheid industrieterreinen
Ecologisch verbindingszones	Sociale veiligheid	Bereikbaarheid centrum
Hergebruik afval	Zwerfvuil	
	Onvertraagd naar diploma	
	Vroegtijdig schoolverlaten	

Wat gaat goed? (gouden kaarten)

Ecologisch kapitaal	Sociaal-cultureel kapitaal	Economisch kapitaal
Gasverbruik woningen	Actieve cultuurdeelname	Ontgroening en vergrijzing
		Kennisinfrastructuur
		Voorraad bedrijventerreinen
		Aandeel starters

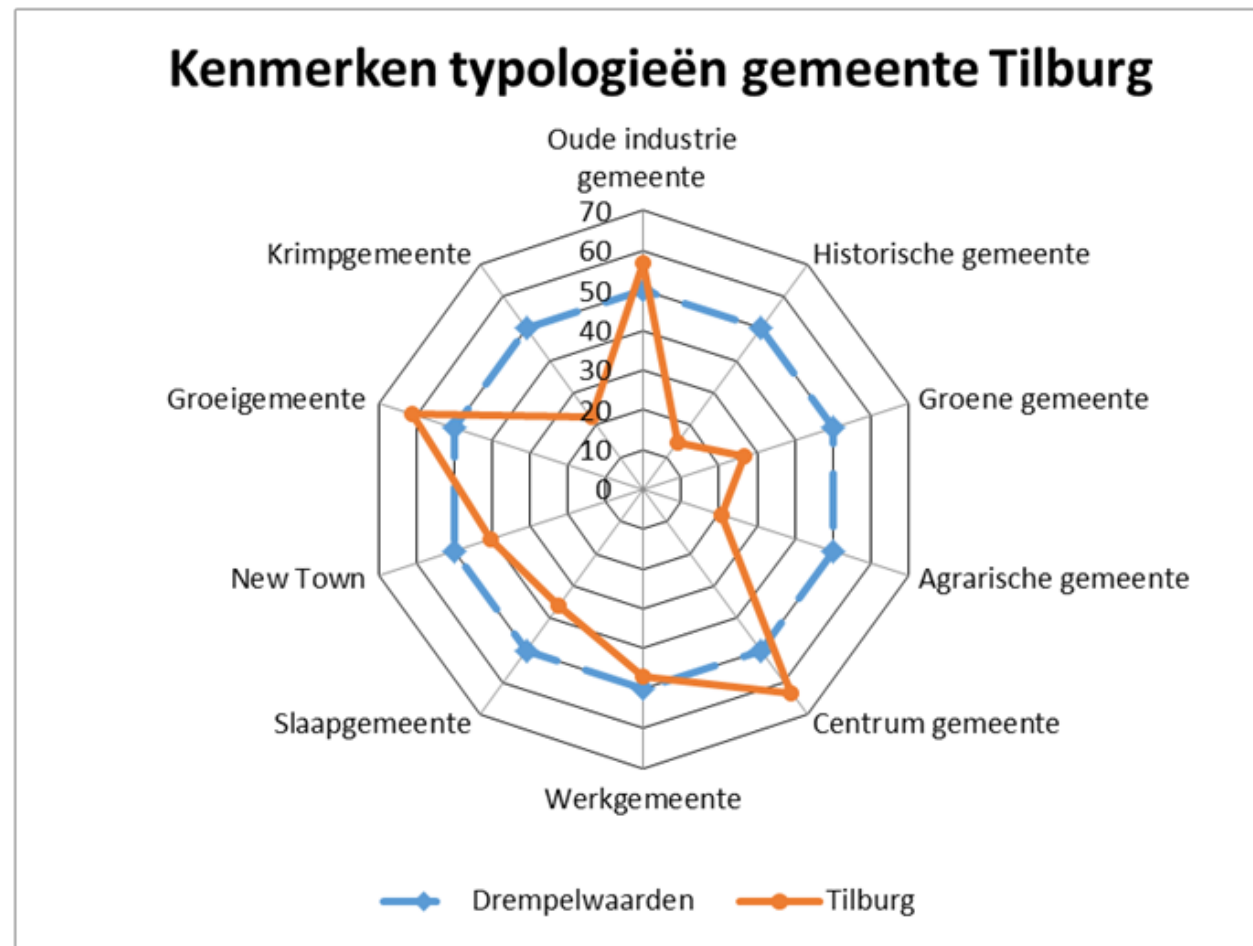

Hoe staat Tilburg ervoor?

Vergelijkenderwijs: de Spiegel van buiten

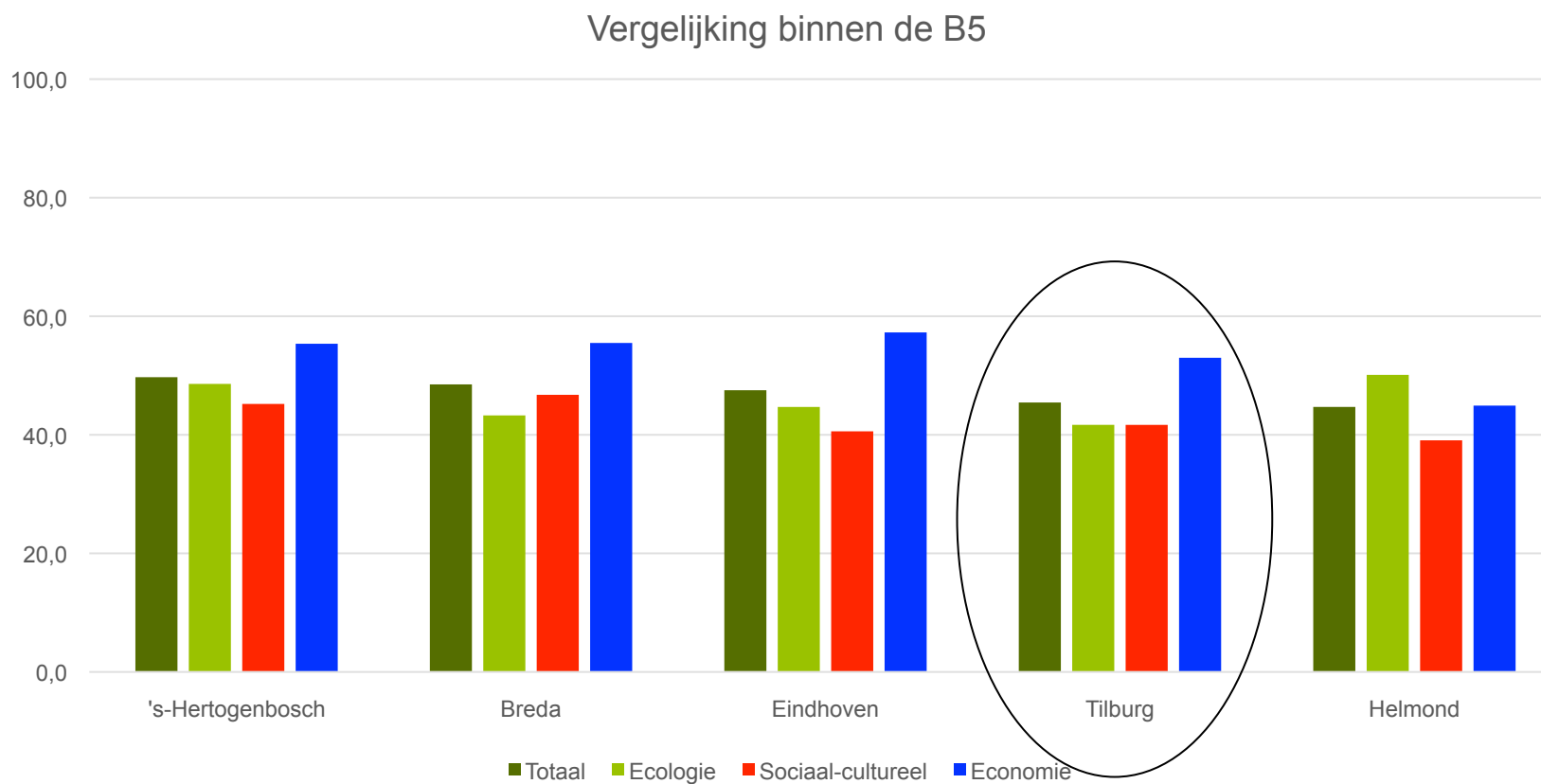
- Met de B5
- Binnen Brabant
- Met de 10 grootste Nederlandse gemeenten
- Binnen Nederland
 - Totaal
 - Op het niveau van kapitalen
 - Op het niveau van voorraden
 - Voor een aantal onderwerpen: gescheiden afvalinzameling, energie, participatie, kennis

Bij de spiegeling houdt rekening met de aard van de gemeente

Vergelijking binnen Brabant: met de B5 gemeenten

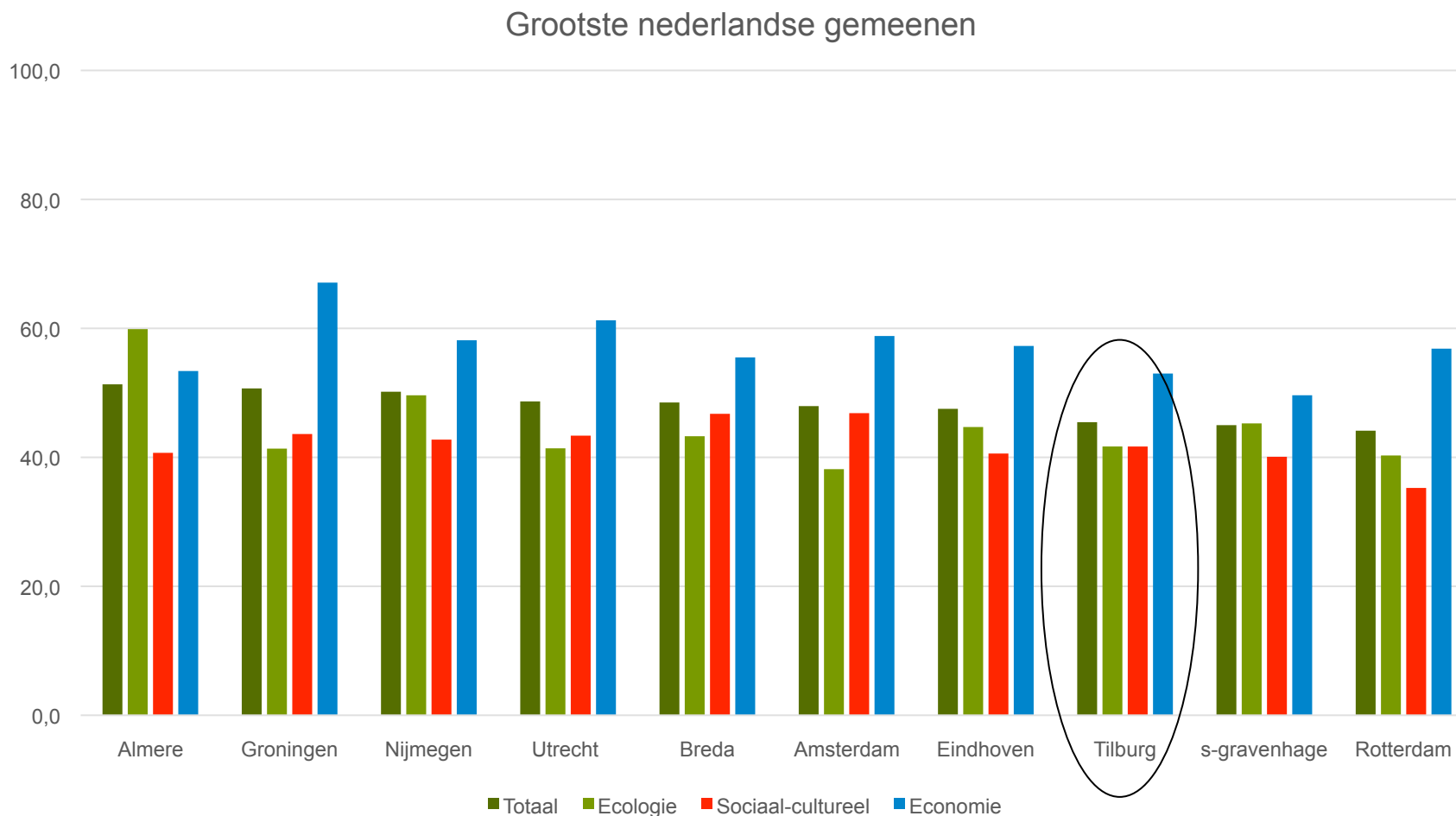

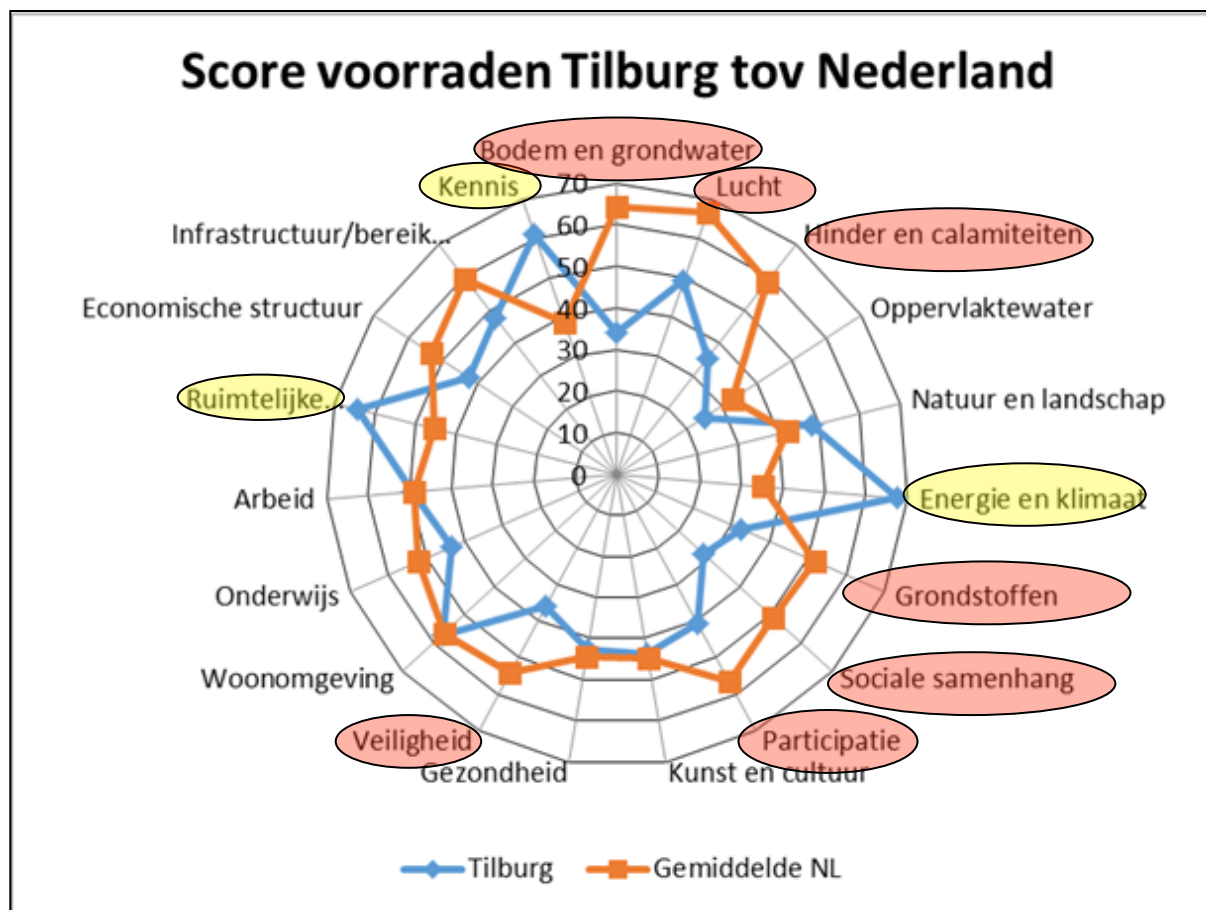
		Bevolkingsomvang			
		>100.000	50.000-<100.000	30.000-<50.000	<30.000
Sleutelindicatoren					
Sociaal-cultureel kapitaal					
Politieke participatie	opkomst verkiezingen	0	-	0	+
Economische participatie	arme huishoudens	--	-	+	++
Economische participatie	langdurige bijstand	-	-	+	++
Woonomgeving	WOZ waarde	0	0	0	+
Veiligheid	Jeugdcriminaliteit	-	0	+	++
Gezondheid	beoordeling eigen gezondheid	0	0	0	+
Onderwijs	Jeugdwerkloosheid	0	0	0	-
Onderwijs	voortijdig schoolverlaters	-	0	0	+
MDI		-	-	+	++
Ecologisch kapitaal					
Afval	Restafval	-	-	0	+
Energie	elektriciteitsgebruik huishoudens	+	0	0	-
Energie	gasverbruik huishoudens	+	0	0	-
Lucht en hinder	Lichtemissie	-	0	+	+
Lucht en hinder	Stikstofdioxide	-	0	0	0
Landschap	Stedelijkheid	--	-	-	+
Landschap	Grasland	-	0	0	+
Economisch kapitaal					
Arbeid	Werkgelegenheidsfunctie	+	0	0	-
Kennis	capaciteit HBO / WO	+	0	0	0
Kennis	aandeel hoogopgeleiden	+	0	0	0
Ruimtelijke vestigingsvw.	voorraad kantoorruimte	+	0	0	0

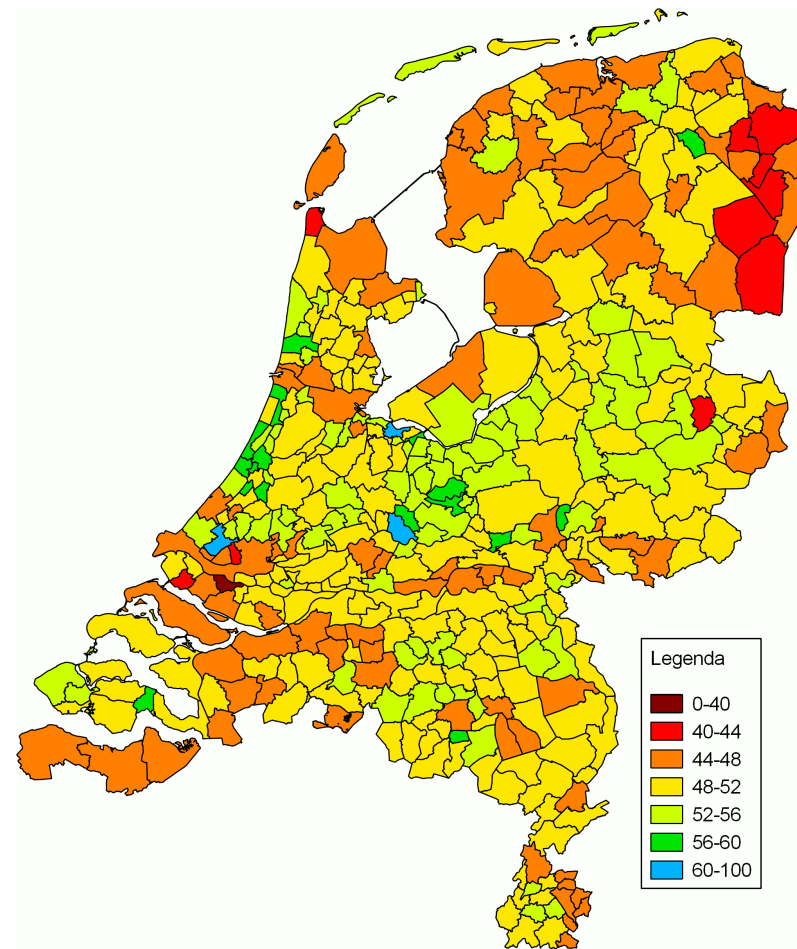
Vergelijking met de 10 grootste gemeenten in Nederland

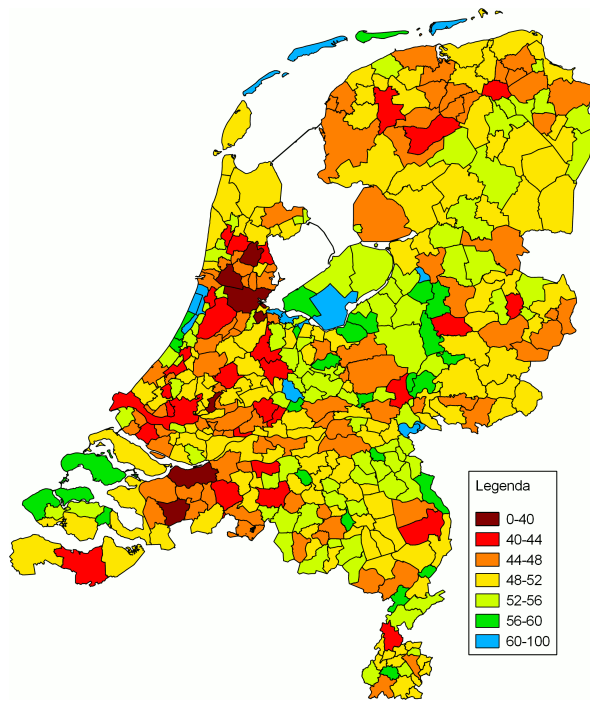
Ten opzichte van het totale Nederlandse beeld

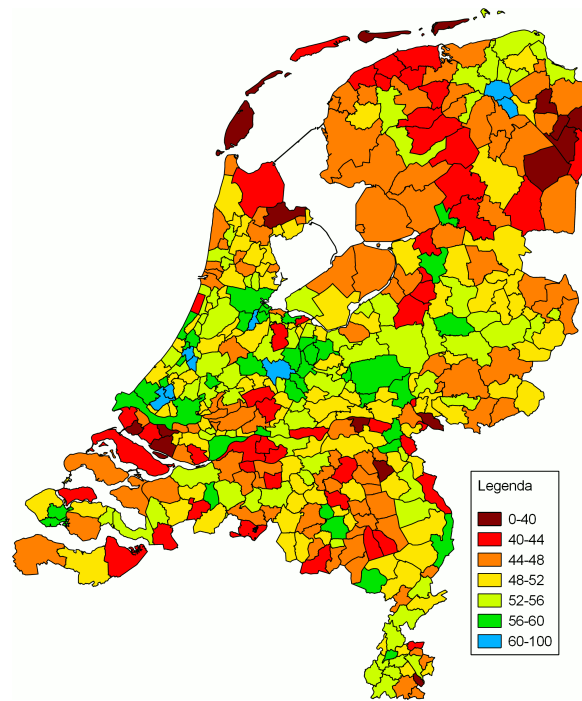
Ten opzichte van het totale Nederlandse beeld

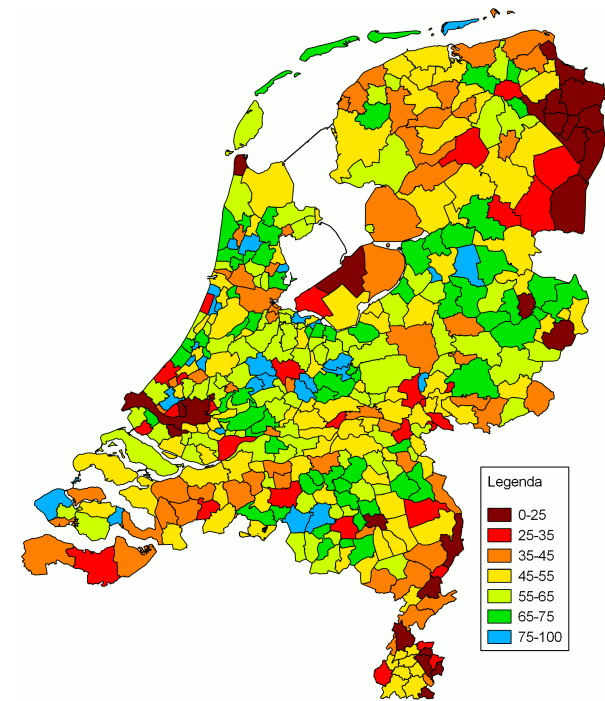
Ten opzichte van het totale Nederlandse beeld

Ecologisch kapitaal

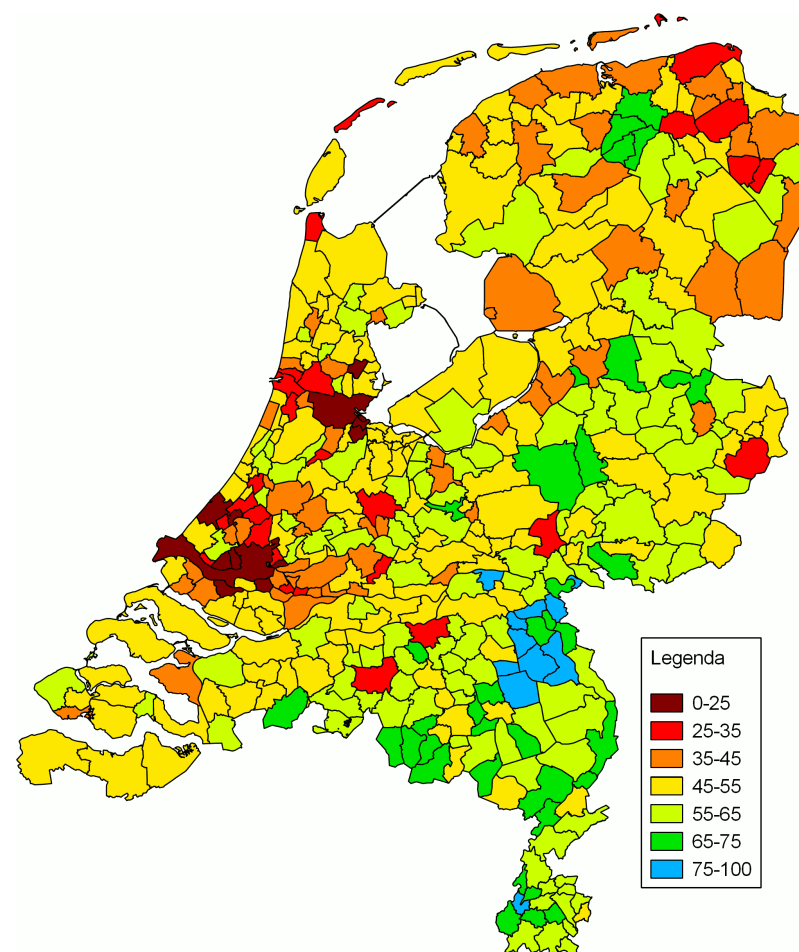
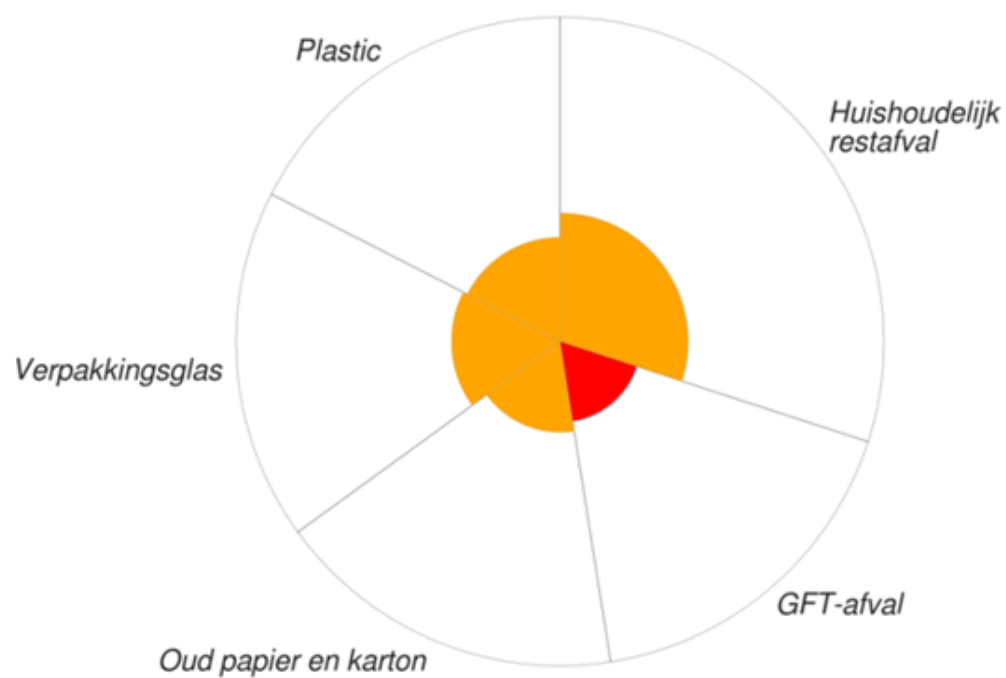
Economisch kapitaal

Sociaal cultureel kapitaal

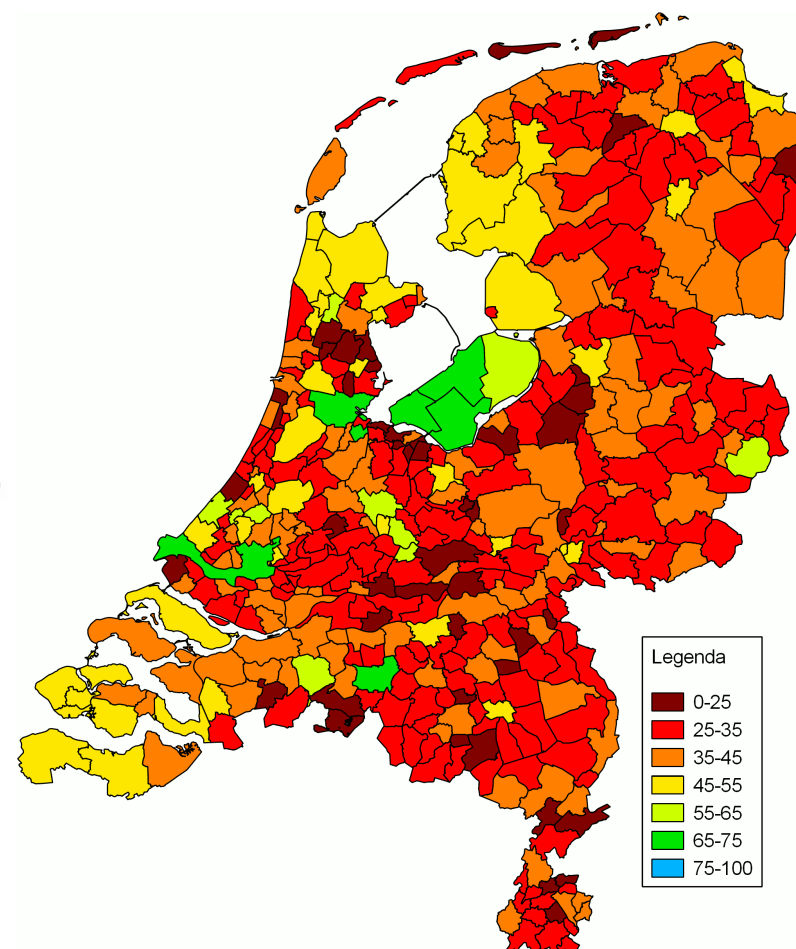
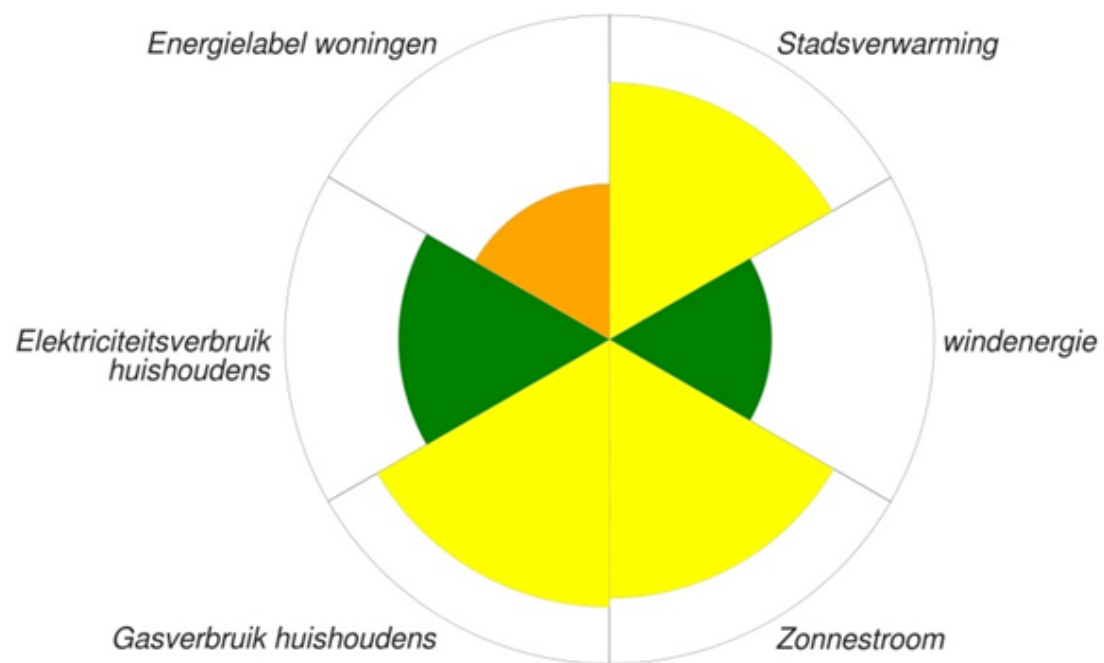

Gescheiden afvalinzameling

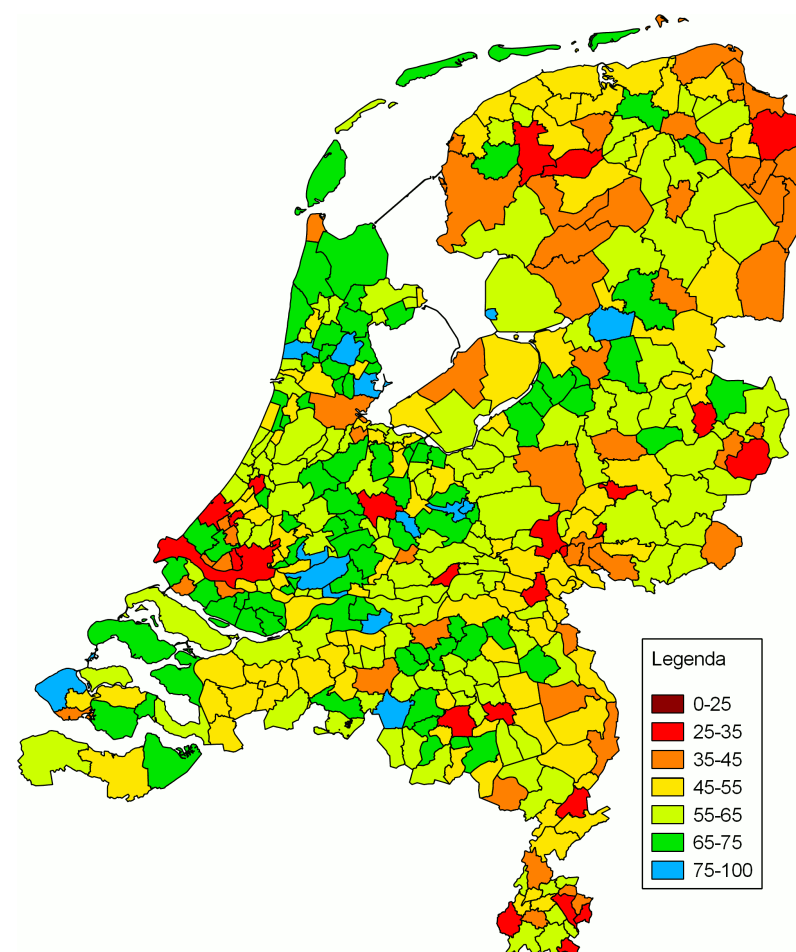
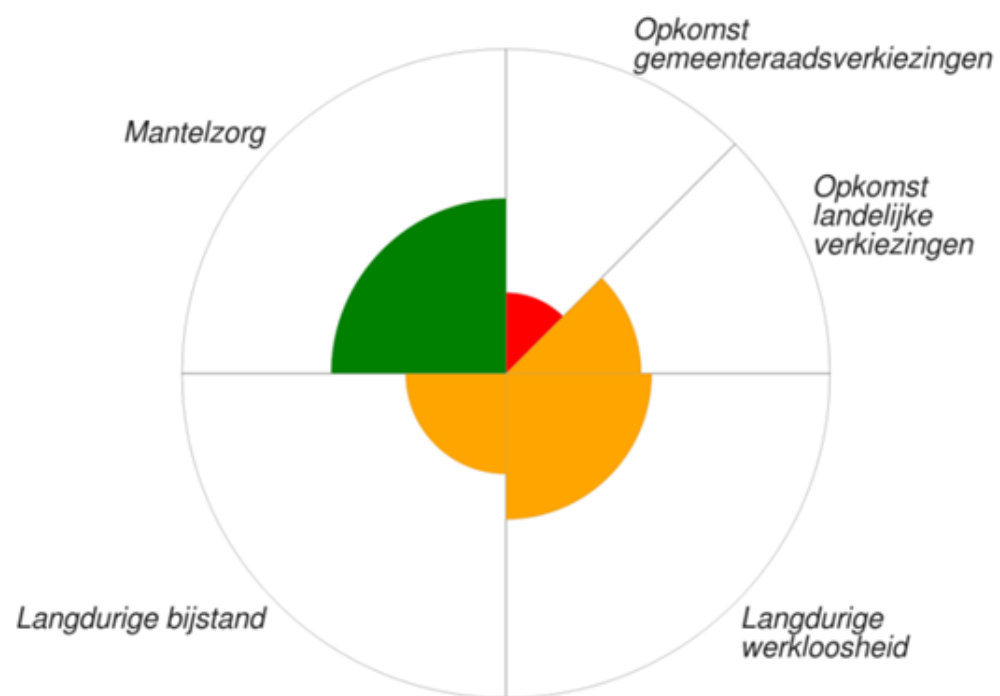

Energie

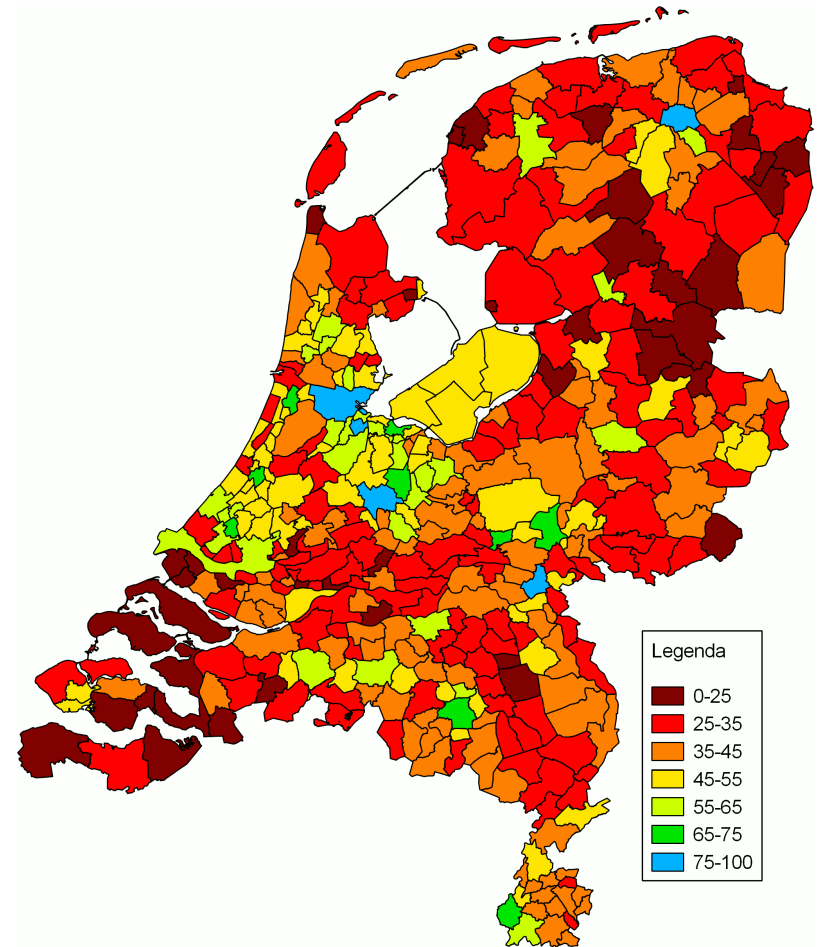
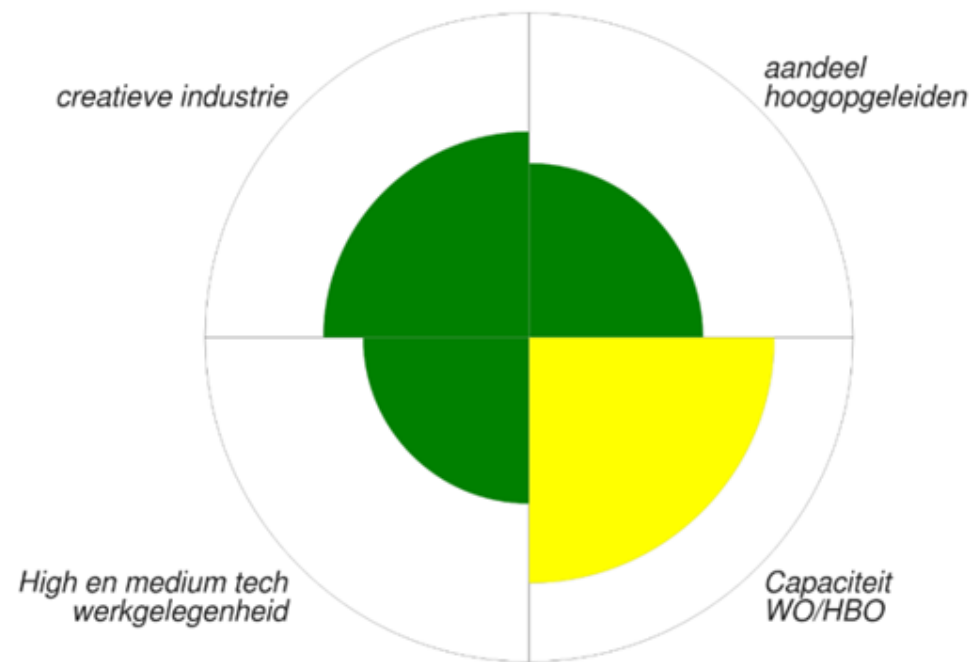

Participatie

Kennis

Wat leert de vergelijking

- Houdt rekening met wat je bent: grootte, historie, geografische locatie, opbouw van je woningvoorraad, samenstelling van je bevolking etc.
- Trap niet in de lijstjes!
- Geen reden voor zelfvergenoegzaamheid !!!

Gemeentelijke duurzaamheid: hoe te organiseren?

Wethouder met (integrale) duurzaamheid in naam portefeuille

Duurzaamheidsparagraaf in coalitieakkoord

Nota met visie op integrale duurzaamheidsaanpak

Duurzaamheidsprogramma

Duurzaamheid als criterium bij besluiten College en Raad

Externe adviesraad

Integrale duurzaamheidsmonitor

Zichtbare ophanging in organisatie

Toepassing van duurzaamheidsoptimalisatie bij inkoop-, aanbesteding en vergunningenbeleid

Participatie in collectieve innovatiecentra voor duurzaamheid

Aanbieden van ondersteuning met helpdesk, steunpunt, prijsvraag, ambassadeurs, etc.

Duidelijke duurzaamheidsrubriek op gemeentewebsite incl. digitale krant, projecteninventaris, etc.

<http://www.telos.nl/Publicaties/PublicatiesRapporten/258663.aspx?t=Gemeentelijke+duurzaamheid%3a+hoe+organiseer+je+dat%3f>

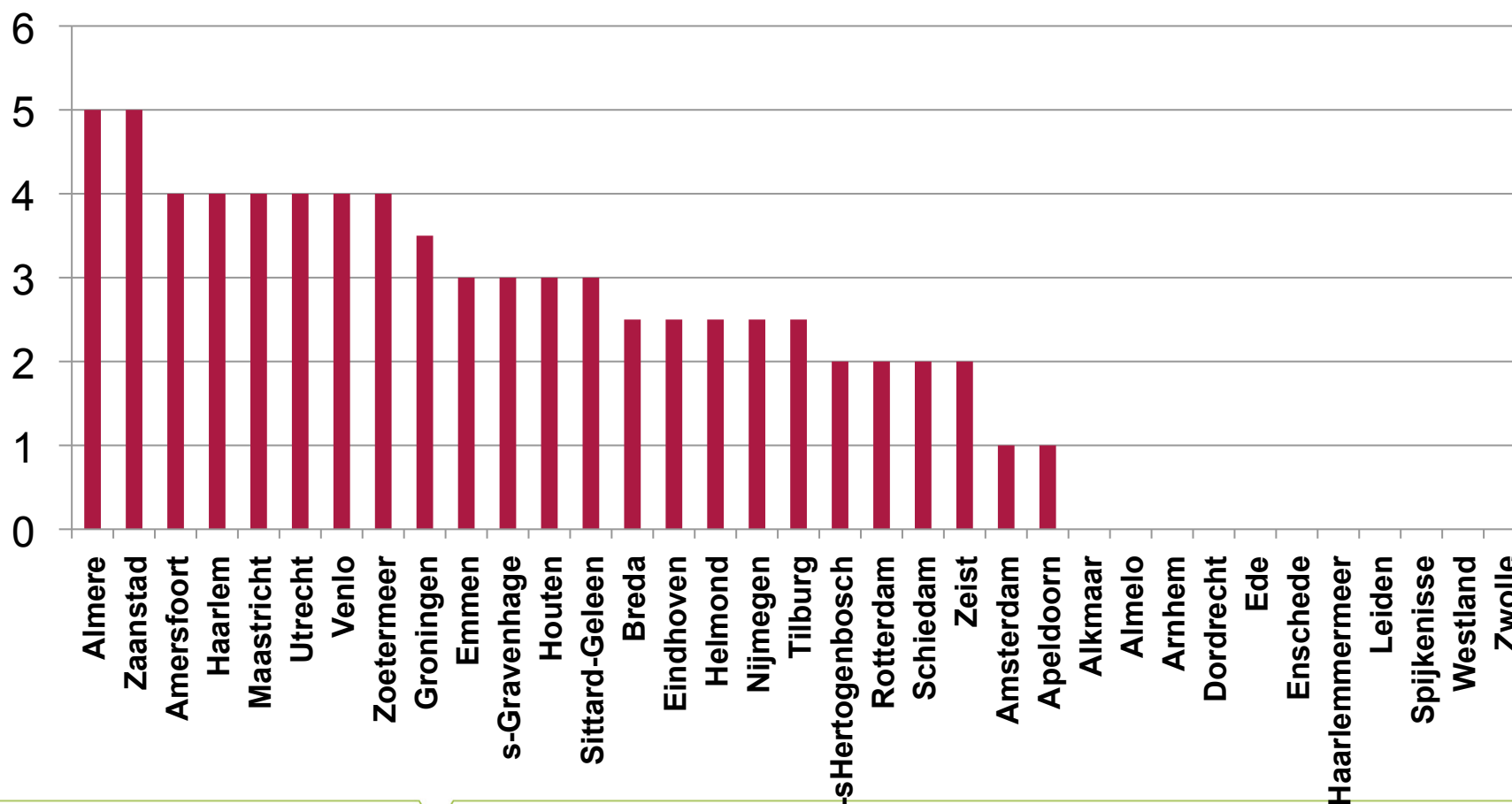
Wat getallen

Vorm	Aandeel (n=35)
Duurzaamheidswethouder	63%
Duurzaamheid in coalitieakkoord	57%
Nota met duurzaamheidsvisie	49%
Duurzaamheidsprogramma	57%
Integraliteit (3P's)	Zeer beperkt Toch vooral milieu +energie/klimaat
Expliciete benoeming klimaatneutraliteit	69%

Klimaatneutraal in?

5: 2020, 4: 2030, 3: 2040, 2: 2050, 1: 2060, 0: na 2060
Schattingen Telos per 1-1-2014 op basis bestaande gemeentelijke doelen

Klimaatneutraliteit in?